

DOI: 10.7596/taksad.v6i4.1074

Citation: Yeniasır, M., Gökbulut, B., & Yaraşır, Ö. (2017). Türk Dili ve Edebiyatı İle Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dede Korkut Hikâyeleri Hakkındaki Bilgi ve Görüşleri. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(4), 815-830. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i4.1074>

Türk Dili ve Edebiyatı İle Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dede Korkut Hikâyeleri Hakkındaki Bilgi ve Görüşleri*

The Knowledge and Opinions of the Turkish Philology and Turkish Teacher Candidates Regarding Dede Qorqut Stories

Mustafa Yeniasır¹, Burak Gökbulut², Ömer Yaraşır³

Abstract

Dede Qorqut Stories which is one of the most prominent works of Turkish is a precious work which should be known by every Turkish teenager. Unfortunately, having a low reading rate in our country is a known fact. Therefore, being located in a broadly manner of Dede Qorqut Stories in National Education Curriculum which is situated among the most valuable works of Turkish and thus Turkish Literature, submits an obligation in terms of the students for learning the culture of the society they live in better.

The purpose of the study is to reveal the knowledge and opinions of the Turkish Philology and Turkish teacher candidates being educated in the first grade of the universities regarding Dede Qorqut Stories. In the research, survey has been used as a data collection tool.

The survey has been applied to Turkish philology and Turkish teacher candidates who began studying in the first grade of 2015-2016 Fall semester. The findings obtained as a result of the study has been discussed and various suggestions has been made.

Keywords: Dede Qorqut stories, Turkish teacher, Turkish philology, Culture, Turkish Republic of Northern Cyprus.

* Bu çalışma “III. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kongresinde (Dede Korkut ve Türk Dünyası)” bildiri olarak sunulmuş ancak basılmamıştır. Makale, söz konusu bildirinin yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş şeklidir.

¹ Yrd. Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü Öğretim Üyesi Lefkoşa-Mersin 10 Türkiye. E-mail: mustafa.yeniasir@neu.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Lefkoşa-Mersin 10 Türkiye. E-mail: burak.gokbulut@neu.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr. Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü Öğretim Üyesi Lefkoşa-Mersin 10 Türkiye. E-mail: omer.yarasir@neu.edu.tr

Öz

Türkçenin en önemli yapıtlarından biri olan Dede Korkut Hikâyeleri, her Türk genci tarafından bilinmesi gereken değerli bir eserdir. Maalesef ülkemizde okuma oranının düşük olduğu bilinen bir gerçektir. Bundan dolayı Türk edebiyatının ve dolayısıyla Türkçenin en değerli eserleri arasında bulunan Dede Korkut Hikâyelerinin Millî Eğitim müfredatında geniş bir şekilde yer alması, öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumun kültürünü daha iyi öğrenmeleri açısından zorunluluk arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, üniversite birinci sınıfta öğrenim gören Türk Dili ve Edebiyatı (TDE) ile Türkçe öğretmeni adaylarının Dede Korkut Hikâyeleri hakkındaki bilgi ve görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Hazırlanan anket, 2015-2016 Güz döneminde birinci sınıfta öğrenim görmeye başlayan TDE ve Türkçe öğretmeni adaylarına uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular tartışılarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Elden edilen en önemli sonuçlardan biri ankete katılanların önemli bir bölümünün söz konusu hikâyelerin, geçmişimizi ve millî değerlerimizi yansıttığını düşünmeleridir. Ancak böyle düşünmelerine karşın bilgi anlamında birçok eksiklik olduğu gözlemlenmiştir. Bu yüzden Dede Korkut Hikâyelerine, özellikle ortaöğretimin son üç kademesinde (9, 10 ve 11. sınıflar) mutlaka yer verilmeli ve ayrıntılı bir şekilde üzerinde durulmalıdır. Ayrıca sadece ortaöğretimin son üç yılı ile yetinilmemeli, çocuklar küçük yaştan itibaren seviyelerine uygun yeniden hikâyeleştirmelerle, çizgi filmlerle, oyunlarla ve tasarlanacak başka araçlarla ilkokuldan başlanarak küçük yaştan itibaren Türk kültürünün bu önemli eseriyle yetiştirilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Dede Korkut hikâyeleri, Türkçe öğretmeni, Türk Dili ve Edebiyatı, Kültür, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

Giriş

Dil en basit tanımıyla, insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araçtır. Muharrem Ergin'in ifadesiyle dil; "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içerisinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık, milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese, seslerden örülmüş muazzam bir yapı, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir (Ergin, 1999: 3)."

Türkiye'de dilbilimi alanında önemli çalışmalar yapan Doğan Aksan da dili şu şekilde tanımlamaktadır: "Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır

bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; düşünme, düşünöleni aktarma dizgesidir (Aksan, 1997: 13).”

Aksan bu tanımlı yaparken, Nurettin Demir-Emine Yılmaz ikilisi de “En kısa biçimiyle dil, insan özgü bir olgudur. Başka canlı türleri arasında da belli oranda bir iletişim olduğu bilinmektedir. Fakat bunlardan hiçbirisi insan dili kadar, örneğin soyut kavramlar geliştirecek biçimde karmaşık bir yapıya sahip değildir. (Demir ve Yılmaz, 2006: 15)” diyerek dilin tanımlanmasındaki zorluğa işaret etmiştir.

Gerçekten de günümüzde dil bütün yönleriyle açıklanamamıştır. İnsanı diğer canlılardan ayıran dil, milletin kültürel değerlerini bünyesinde taşıyarak, gelecek kuşaklara aktaran sosyal bir kurumdur.

Bir milletin meydana gelmesinde kültürel unsurlar (gelenekler, görenekler, tarih, sanat vs.) ve dil çok büyük bir rol oynamaktadır. Kültürün taşıyıcısı konumunda bulunan dil, toplumun sahip olduğu kültürel değerleri gelecek kuşaklara aktararak, bunların benimsenmesinde ve milleti oluşturan bireylerin söz konusu değerler etrafında birleşmesinde önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Özetle millî kültür gelecek nesillere dil sayesinde aktarılmaktadır. Aynı dili konuşan insanlar, dünyada gelişen olaylara ortak bir açıdan baktığından söz konusu insanlar arasında çözölmese neredeyse imkânsız bir birlik meydana gelecek ve milletin temelleri sağlam bir zemine oturacaktır.

Bugün Türkiye’de var olan sorunların temelinde “Millî Eğitim”de yapılan hatalar bulunmaktadır. Hemen her devirde özellikle siyasete göre şekillenen bir yapıdan dolayı eğitimde büyük sıkıntılarla karşılaşmaktayız. Hatice Tören’in Muharrem Ergin’den aktardığına göre bunun temel sebebi, “...eğitimi ikinci plana atmamız, eğitime önem vermeyerek, Millî Eğitimi sadece mesleğe dönük okulculuktan ibaret sanmamızdır. Yalnız bilgiyi ön plana almamız, şahsiyetli bireyler yetiştirmeye önem vermememizdir. İnsan şahsiyetini yapan eğitim, terbiye unsurunu, lâıykıyla babadan oğula, nesilden nesile aktarmamızdır. Dolayısıyla Millî Eğitimimizin başından beri bilgi tarafı işletilmeye çalışılmakta, fakat millî kültür tarafı ihmal edilmekte, böyle olduğu için bilgi kanadı da layığı ile semere verememektedir (Tören, 2006: 206).”

Bundan dolayıdır ki iyi bir ana dili öğretimine daha fazla önem vermeliyiz. Öğretmen, seçtiği edebî metinlerle küçük yaşlardan itibaren hem öğrencilerin ana dilini geliştirmeyi hem de yine bu metinler aracılığı ile millete ait kültürel değerleri çocuklara kazandırmayı kendine temel görev saymalıdır. “Ulusal kültürümüzün yeni kuşaklara aktarılması, ortak bir kültür yoluyla kuşaklar arasında bağlılık kurulmasının sağlanması, Millî Eğitimimizin temel görevleri arasındadır. Okulda bu görevin yerine getirilmesinde en büyük ağırlık ve sorumluluk Türkçe

derslerine düşmektedir. Çünkü ulusal kültürümüzün en canlı, en birleştirici, millî şuuru en iyi biçimde yaratıcı, ulus ve yurt sevgisini besleyip güçlendirici örnekleri Türkçe yazılmış sanat eserleridir ve çocuk, bu eserlerin ilk örnekleriyle Türkçe derslerinde karşılaşacaktır (Bulut, 2013: 561).”

Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe derslerinde işlenecek edebî metinlerin, genel itibariyle iyiyi ve yararlı olanı estetik bir biçimde vermesi, toplumun eğitilmesine katkıda bulunması gerekmektedir.

Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe derslerinde öğrencinin millî şuurunu geliştirmede, milletimize ait kültürel değerlerin aktarımında kullanılabilecek en önemli eserlerden biri Dede Korkut Hikâyeleridir.

Dede Korkut Hikâyelerinde Türk kültürünün en önemli ve en güzel örneklerini görmek mümkündür. Köprülü’nün; “Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkut’u öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar (Ekici, 2005, s.4).” ifadesi de söz konusu hikâyelerin Türk kültür tarihi için önemini ortaya koymaktadır.

Türk edebiyat ve kültür çalışmaları içerisinde Dede Korkut Hikâyeleri’ne geniş bir yer ve önem verildiğini görmekteyiz. Bu çalışmaların en önemlileri arasında Muharrem Ergin’in Dede Korkut Kitabı I Giriş-Metin-Faksimile kitabı (Ergin, 1994), Orhan Şaik Gökyay’ın Dedem Korkudun Kitabı (Gökyay, 2007) ve Semih Tezcan’ın Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar (Tezcan, 2001) adlı kitabı sayılabilir. Muharrem Ergin’in Dede Korkut Kitabı’nda giriş, metin, faksimile, indeks ve gramer bölümü bulunmaktadır. Eserin “Giriş” bölümünde eserle alakalı bilgiler verilmiş ve metin olarak da esasta Dresden nüshası kullanılmış, gerektiği yerlerde Vatikan nüshasına da değinilmiştir. Faksimile kısmında hem Dresden hem de Vatikan nüshalarına yer verilmiştir (Ergin, 1994).

Semih Tezcan’ın Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar adlı kitabında ise yazar Dresden ve Vatikan nüshalarıyla ilgili notlarına yer vermiştir. Bu notlar nüshalardaki hikâyelere paralel şekilde ortaya konulmuştur (Tezcan, 2001).

Orhan Şaik Gökyay’ın Dedem Korkudun Kitabı, Kitab-ı Dedem Korkut âlâ Lisan-ı Taife-i Oğuzan kitabında eserle alakalı çalışmaların kaynakçaları verilmiş, hikâyelerin içeriğiyle ilgili çeşitli analizler ortaya konulmuş, metinlerde geçen belirli kelimeler üzerine açıklamalar yapılmış ve bir dizin eklenmiştir (Gökyay, 2007).

Konumuzla alakalı olan ve Dede Korkut’un kültür, değer ve eğitim boyutuyla ilgili inceleme ve değerlendirmeleri içeren makaleler arasında ise Handan Deveci, Dilek Belet ve Hatice Türe’nin “Dede Korkut Hikâyelerinde Yer Alan Değerler” (Deveci vd. 2013) makalesi, Murat Özbay ve Esra Karakuş Tayşi’nin “Dede Korkut Hikâyelerinin Türkçe Öğretimi ve Değer

Aktarımı Açısından Önemi” (Özbay ve Tayşi, 2011) makalesi, Süleyman Kaan Yalçın ve Murat Şengül’ün “Dede Korkut Hikâyelerinin Çocuk Eğitimi Açısından Öne Sürdüğü Değerler ve Ortaya Çıkarmak İstedığı Tip Üzerine Bir Değerlendirme (Yalçın ve Şengül, 2004) makalesi, Bülent Arı ve Ercan Karateke’nin “Dede Korkut Hikâyelerinde Kadın ve Çocuk Eğitimi” (Arı ve Karateke, 2010) makalesi ve Hüseyin Özcan’ın “Halk Edebiyatı Metinlerinin Çocuk Edebiyatına Kaynak Olması ve Örneklem Olarak Dede Korkut Hikâyeleri” (Özcan, 2008) makalesi vs. bulunmaktadır.

Dede Korkut Hikâyelerinin ortaöğretimde ne derece anlatıldığı, önemi, özellikle hikâyelerde yer alan kültürel değerlerimizin yeterince aktarılıp aktarılamadığı çok tartışılan bir konudur. Ortaöğretimden mezun olup üniversiteye başlayan öğrencilerin, özellikle de Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe öğretmeni adaylarının Dede Korkut Hikâyeleri konusunda en azından belli düzeyde bilgi sahibi olmaları şarttır.

Ortaöğretimin onuncu sınıfında okutulan Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili olarak Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe öğretmeni birinci sınıf öğrencilerinin bilgi ve görüşlerine başvurmak, Dede Korkut Hikâyelerinin tekrar gözden geçirilerek değerlerinin belirtilmesine ve yeni düşünceler ile farklı öğretim yöntemlerinin ortaya çıkmasına katkı sağlayacaktır diye düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışma tarama modeline uygun olarak yapılmış ve toplanan verilerin yorumlanması amaçlanmıştır.

Örneklem

Bu araştırma, 2015-2016 Güz döneminde KKTC’ye gelerek, Fen ve Edebiyat Fakültesine bağlı Türk Dili ve Edebiyatı ile Eğitim Fakültesi bünyesinde bulunan Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören 70 adaya uygulanmıştır. Öğrencilerin Türkiye’nin farklı bölgelerinden gelmeleri ve ortaöğretimden yeni mezun olmaları tercih nedeni sayılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Yapılan çalışmada üniversite birinci sınıfta öğrenim görmeye başlayan Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe öğretmeni adaylarının Dede Korkut Hikâyeleri konusundaki bilgi ve görüşlerini tespit etmek için anket kullanılmıştır. Anketin geliştirilme safhasında benzer çalışmalar değerlendirilmiştir. Öğrencilere çoktan seçmeli 10 soru yöneltilmiş, elde edilen veriler

Çözümlenmiş, frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir. Daha sonra bulgular, tablolarda gösterilerek, yorumlanmıştır.

Bulgular

1. Dede Korkut Hikâyelerinin Türk milleti açısından önemi nedir?

Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe ğretmenliği birinci sınıf ğrencilerinin “Dede Korkut Hikâyelerinin Türk milleti açısından önemi nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar gruplandırılmış ve frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo-1

Yanıtlar	F	%
Geçmişimizi ve millî değerlerimizi yansıtır.	50	71,42
Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biridir.	13	18,57
Geleceğimize ışık tutar.	4	5,71
Herkesin okuması gereken önemli bir eserdir.	3	4,28
Yanıtsız	0	0

Birinci soruya verilen yanıtlardan da görüleceği üzere öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (71,42) Dede Korkut Hikâyelerinin Türk milletinn geçmişini ve millî değerlerini yansıttığını dşunmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin bir kısmı (5,71) söz konusu hikâyelerin, Türk milletinn geleceğine ışık tuttuğunu ve Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biri olduğunu (18,57) vurgulamışlardır. Öğrencilerin 4,28’i ise Dede Korkut Hikâyelerini herkesin okuması gereken önemli bir yapıt olarak nitelendirmişlerdir.

2. Aşağıdaki alıntıda verilmek istenen mesaj nedir?

Deli Dumrul'un Karısı:

“.....

Arş tanığ olsun, kürsi tanığ olsun,

Yir tanığ olsun, gök tanığ olsun,

Kdir Tanrı tanığ olsun,

Benim canım senin canına kurban olsun!, dedi (Ergin, 1994: 183)”

Tablo-2

Yanıtlar	F	%
Oğuzlarda aile birliği ve karı-kocanın birbirlerine olan bağlılığı.	64	91,42
Hoşgörü küçük yaştan itibaren kazanılmalıdır.	3	4,28
İnsan hayatı çok önemlidir.	2	2,85
Töre çok önemlidir ve bozulmamalıdır.	1	1,42
Yanıtsız	0	0

İkinci soruya verilen yanıtlarda öğrencilerin önemli bir bölümünün (91,42) Oğuzlarda aile birliğine ve karı-kocanın birbirlerine olan bağlılığına dikkat çektiği görülmektedir. Öğrencilerin çok az bir kısmı, yaklaşık %8,5'i verilen alıntıyı anlamakta güçlük çekmiş ve diğer şıkları işaretlemiştir.

3. *Dede Korkut Hikâyelerinin geldiğiniz eğitim kurumlarında yeteri kadar öğretildiğini düşünüyor musunuz?*

Tablo-3

Yanıtlar	F	%
Hayır, sadece yüzeysel olarak anlatılıyor.	59	84,28
Hayır, hiç okumadık.	7	10
Yanıtsız	3	4,28
Evet, gerektiği gibi öğretiliyor.	1	1,42

Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin çok büyük bir kısmı (%84,28) Dede Korkut Hikâyelerinin okullarda yüzeysel olarak öğretildiğini düşünmektedir. Diğer taraftan

öğrencilerin %10'u hiç okutulmadığını, %1,42'si de gerektiği gibi öğretildiğini söylemiştir. Öğrencilerin %4,28'i de soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

4. Aile büyüklerinizden Dede Korkut Hikâyeleri konusunda herhangi bir bilgi edindiniz mi?

Tablo-4

Yanıtlar	F	%
Hayır, bu konuda hiçbir şey duymadım.	44	62,85
Evet, bu hikâyelerden birkaçını bana anlatmışlardı.	23	32,85
Evet, bu hikâyelerden birkaçını okuyarak, gereken mesajları almamı sağladılar.	3	4,28
Evet, bu hikâyelerin tamamını okumamı sağladılar.	0	0
Yanıtsız	0	0

Dördüncü soruya verilen yanıtlardan hareketle ailelerin büyük bir çoğunluğunun (%62,85) Dede Korkut Hikâyeleri hakkında çocuklarını bilgilendirmediklerini söyleyebiliriz. Ailelerden hiçbiri (%0) çocuklarına hikâyelerin tamamını okumaları için telkinde bulunmamıştır. Bununla birlikte bazı aileler (%32,85) çocuklarına hikâyelerden birkaçını anlatmış, bazıları da (%4,28) söz konusu hikâyelerden birkaçını çocuklarının okumasını sağlayarak gereken mesajları almalarında onlara yardımcı olmuştur.

5. Dede Korkut Hikâyelerinin nüshaları nerede bulunmaktadır?

Tablo-5

Yanıtlar	F	%
Vatikan ve Dresden	48	68,57
Brüksel ve Belgrad	9	12,85
Prag ve Helsinki	6	8,57

Yanıtsız	6	8,57
Viyana ve Petersburg	1	1,42

Ankete katılan öğrencilerden birçoğunun (%68,57) Dede Korkut nüshalarının bulunduğu yerler hakkında bilgi sahibi olduğunu gördük. Katılımcılardan %22,84'ü soruya yanlış cevap verirken, %8,57'si de soruyu yanıtsız bırakmıştır.

6. Aşağıdakilerden hangisi Dede Korkut Hikâyelerinden biri değildir?

Tablo-6

Yanıtlar	F	%
Bayülgen Oğlu Şah Boyu	29	41,42
Basat(ın) Tepegöz'ü Öldürmesi	18	25,71
Duha Koca Oğlu Deli Dumrul	14	20
Dirse Han Oğlu Boğaç Han	6	8,57
Yanıtsız	3	4,28

Altıncı soruya verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin çoğunun (%58,56) Dede Korkut Hikâyelerinin isimleri hakkında bilgi sahibi olmadığı anlaşılmaktadır. Ankete katılan 70 öğrenciden sadece 29'u (%41,42) bu soruya doğru cevap vermiştir.

7. Dede Korkut Kitabı toplam kaç hikâyeden meydana gelmiştir?

Tablo-7

Yanıtlar	F	%
12	50	71,42
20	8	11,42

Yanıtsız	8	11,42
10	2	2,85
9	2	2,85

Ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%71,42) Dede Korkut Hikâyelerinin sayısı hakkında bilgi sahibi olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerden %17,12'si soruya yanlış cevap verirken, %11,42'si de soruyu yanıtsız bırakmıştır.

8. Dede Korkut kimdir?

Tablo-8

Yanıtlar	F	%
Hikâyeleri anlatan kişidir.	52	74,28
Hikâyelerin yazarıdır.	10	14,28
Büyük bir hükümdardır.	5	7,14
Yanıtsız	2	2,85
Önemli bir komutandır.	1	1,42

Sekizinci soruya verilen yanıtlardan da görüleceği üzere öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (74,28) Dede Korkut'un; hikâyelerinin anlatıcısı olduğunu bilmektedir. Ankete katılan öğrencilerden %14,28'i Dede Korkut'u hikâyelerin yazarı olarak düşünürken, %7,14'ü büyük bir hükümdar, 1,42'si de önemli bir komutan olarak nitelendirmiştir. Bununla birlikte iki öğrenci de (%2,85) bu soruyu yanıtsız bırakmıştır.

9. Dede Korkut Hikâyeleri için söylenenlerden hangisi yanlıştır?

Tablo-9

Yanıtlar	F	%
Dede Korkut Hikâyelerinde daha çok Oğuz Kağan'ın başından geçen	30	42,85

olaylara yer verilmiştir.

Hikâyelerde kopuz çalınmaktadır.	24	34,28
Dede Korkut Hikâyelerinde şiirler de vardır.	9	12,85
Dede Korkut Hikâyelerinde Türklerin yaşamına dair izler vardır.	6	8,57
Yanıtızsız	1	1,42

“Dede Korkut Hikâyeleri için söylenenlerden hangisi yanlıştır?” sorusuna öğrencilerin 30’u (%42,85) “Dede Korkut Hikâyelerinde daha çok Oğuz Kağan’ın başından geçen olaylara yer verilmiştir.” diyerek doğru cevap vermişlerdir. Ancak öğrencilerin büyük bir kısmı (%55,7) maalesef bu soruyu yanlış yanıtlamıştır. Bir öğrenci de (%1,42) bu soruya yanıt verememiştir.

10. *Türkiye’de Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili ilk bilimsel çalışmayı kim yapmıştır?*

Tablo-10

Yanıtlar	F	%
Ahmet Hamdi Tanpınar	25	35,71
Muharrem Ergin	22	31,42
Mehmet Kaplan	10	14,28
Yanıtızsız	7	10
İbrahim Kafesoğlu	6	8,57

“Türkiye’de Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili ilk bilimsel çalışmayı kim yapmıştır?” sorusuna verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%68,56) bu konuda yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Ankete katılanlardan %8,57’si İbrahim Kafesoğlu, %35,71’i Fuat Köprülü, %14,28’i Mehmet Kaplan derken, sadece 22 öğrenci (%31,42) Muharrem Ergin cevabını vermiştir. Örneklemi oluşturan öğrencilerinden %10’u da bu soruya yanıt vermemiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili bilgi ve görüşlerini ölçmek amacıyla yapılan bu araştırmada önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Ankete katılanların önemli bir bölümü söz konusu hikâyelerin, geçmişimizi ve milli değerlerimizi yansıttığını düşünmektedir. Bunun yanı sıra Dede Korkut Hikâyelerini Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biri olarak nitelendirmişler, geleceğimize ışık tuttuğu konusunda görüş bildirmişler ve herkesin okuması gerektiğini düşünmüşlerdir.

Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Hikâyesinden yapmış olduğumuz alıntıda öğrencilerin tamamına yakını verilmek istenen mesajı anlamıştır. Bu bilgi bize eğitimcilerin gerekli özeni göstermesi halinde öğrencilerin Dede Korkut Hikâyelerini anlamaya açık olduğunu göstermektedir.

Öğrenciler, Dede Korkut Hikâyelerinin gerektiği gibi öğretilmediği görüşünde birleşmişlerdir. Ankete katılanların büyük bir çoğunluğu ortaöğretim kurumlarında hikâyelerin yüzeysel bir şekilde öğretildiğini düşünmektedir. Öğrencilerin ortaya koyduğu bu görüş, eğitimcilerin düşünmesi gereken önemli bir husustur.

Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili olarak ailelerin de tam anlamıyla bilinçli olmadıklarını görüyoruz. Bu konuda ailelerinden “hiçbir şey duymayan” öğrenci sayısının yüksek olması toplum olarak bizleri düşündürmelidir.

Dede Korkut nüshalarının nerede olduğu hususunda genel itibarıyla gençlerin bilgili olduklarını söyleyebiliriz. Ancak genel kültür içerikli bu soruya da yanlış cevap verenlerin oranı azımsanmayacak kadar yüksektir.

Dede Korkut Hikâyelerinin isimleri konusunda belirgin bir sıkıntı olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu maalesef bu soruya yanlış cevap vermiştir. Onuncu sınıf müfredatında yer alan “Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder” isimli okuma parçasına rağmen bu metnin Dede Korkut Hikâyeleri arasında olmadığını söyleyenlerin oranı %20’dir. Bu veri de Türk milli eğitiminin ve dolayısıyla eğitimcilerinin bu anlamda sorunlu olduğunun önemli bir göstergesidir.

Dede Korkut Hikâyelerinin sayısını öğrencilerin büyük çoğunluğu doğru olarak cevaplamıştır. Hikâyelerin isimleri konusunda genel itibarıyla yanlış cevap veren öğrencilerin Dede Korkut Hikâyelerinin sayısı ile ilgili soruya %71,42 oranında doğru yanıt verebilmeleri sanırız ezbere dayanan eğitimin getirdiği önemli bir eksikliktir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu Dede Korkut’u hikâyeleri anlatan kişi olarak nitelendirmiş ve doğru cevap vermiştir. Genel kültür düzeyi bakımından bu soruyu da yanlış yanıtlayanların oranı azımsanmayacak derecededir.

Dede Korkut Hikâyelerinin genel içeriğiyle ilgili olarak sorulan soruya öğrencilerin büyük çoğunluğu yanlış cevap vermiştir. Sayıları çok az da olsa öğrenciler arasında hikâyelerin Türklerin yaşamına dair izler taşımadığını düşünenler vardır. Bunun yanı sıra öğrencilerin önemli bir bölümü hikâyelerde kopuz çalındığını ve hikâyelerin içerisinde şiir parçalarının olduğunu görememiştir. Bu soruya verilen cevaplar, ortaöğretim kurumlarında hikâyelerle ilgili olarak bilinçli bir okumanın dahi ne kadar yapıldığı konusunda bizleri düşündürmektedir.

Bilindiği üzere bilinçli okuma, öğrenme için başvurulacak en etkili yöntemlerden birisidir. Bu faaliyette temel amaç okuduğunu anlayarak, anlama becerisini geliştirmektir. Bilinçli okuma alışkanlığı öğrenciye metnin anlamını bulma, üzerinde düşünme, sonuçlar çıkarma ve metin hakkında değerlendirme yapma olanağı sağlar. Dede Korkut Hikâyelerinin genel içeriğiyle ilgili verilen cevaplar eğitim kurumlarımızda bilinçli okuma faaliyetine yeterince önem verilmediğinin göstergesidir.

Aynı zamanda Milli Eğitim müfredatıyla öngörülen temel amaçların gerçekleştirilmiş olması bakımından da bilinçli okumanın son derece hayati bir öneminin bulunduğu öncelikle öğretmenlerimiz tarafından dikkate alınmalıdır. Eğer bu amaçlar göz ardı edilirse genel bir aksaklığın ortaya çıkacak insan profilinde hemen her bakımdan uzun vadeli bir sorun yaratacağı açık olmakla beraber milli amaçlara yönelmesi beklenen insan tipi yetiştirmek itibarıyla çok daha ciddi aksaklıklar yaratacağı düşünülmelidir. Dede Korkut ve benzeri milli kültürel içerik taşıyan konulara ayrı bir önem verilmeli, konuya özel sorularla öğrenciler çok daha fazla meşgul edilmeli, düşündürülmelidir.

“Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili olarak Türkiye’de ilk bilimsel çalışmayı kim yapmıştır?” sorusuna genel olarak yanlış cevap verilmiştir. Ortaöğretim kurumlarında Dede Korkut Hikâyeleriyle ilgili çalışmalar yapılırken bu konunun da gündeme getirilmesi ve Muharrem Ergin isminin öğrencilere aktarılması gerektiği düşüncesindeyiz.

Bu çalışmada Dede Korkut Hikâyelerinin okullarımızda yeteri kadar öğretilmediği görülmüştür. Bununla birlikte ailelerin ve dolayısıyla toplumun da bu konuda yeterince bilinçli olmadığı ortaya çıkmıştır. Okullarımızda Dede Korkut Hikâyelerinin öğretimi tamamen yüzeysel bir şekilde yapılmaktadır. Bu aksaklığın bir an önce ortadan kaldırılması için Dede Korkut Hikâyelerinin millî değerlerle bütünleştirilerek anlatılması ve böylece edebî metinlerin kültür taşıyıcı işlevinden de yararlanılması gerekmektedir. Murat Özbay’a göre kültür ve değer kazanımının bilinçli olarak sağlanabilmesi için Dede Korkut Hikâyeleri gibi eserlere ihtiyaç vardır ve ancak bu önemli eserler vasıtasıyla kültür ve değerlerin aktarımı sağlanabilir. (Özbay ve Tayşi, 2011: 30)

Yaptığımız incelemede Dede Korkut Hikâyelerinin sadece onuncu sınıfların müfredat programında yer aldığını tespit ettik. Bunun ciddi bir eksiklik olduğunu düşünüyoruz. Bu konu, özellikle ortaöğretimin son üç kademesinde (9, 10 ve 11. sınıflar) mutlaka yer almalı ve ayrıntılı bir şekilde üzerinde durulmalıdır.

Yalnızca ortaöğretimin son üç yılı ile yetinilmemeli ve çocuklar küçük yaştan itibaren seviyelerine uygun yeniden hikâyeleştirmelerle, çizgi filmlerle, oyunlarla ve tasarlanacak başka araçlarla ilkokuldan başlanarak küçük yaştan itibaren Türk kültürünün bu önemli eseriyle yetişmelidir. Çünkü Türk Millî Eğitiminin ilk amacı “Atatürk ilke ve inkılâplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmektir (Öztürk ve Otluoğlu, 2005: 9).” Bu amacın gerçekleştirilmesi için kültürel değerlerimizi en iyi şekilde ortaya koyan bu metinlerin lâıkiyla öğretilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte ÖSYM’nin de düzenlediği sınavlarda (özellikle üniversiteye giriş ve öğretmenlik alımı sınavlarında) bu konu üzerinde daha fazla durmasıyla, her anlamda bilinçli bir toplumun yetişmesine katkıda bulunacağı açık bir gerçektir.

Sadakat, dürüstlük, cömertlik, konukseverlik, yiğitlik, saygı, aile-çocuk sevgisi vb. hasletlerin çocuklarımıza bu hikâyelerin aracılığıyla kazandırılması millet olmak bakımından mutlaka öne çıkarılması gereken bir ihtiyaçtır. Handan Deveci ve diğerlerinin yaptığı çalışmaya göre de aile kavramı, Dede Korkut Hikâyelerinde toplum olma anlayışının başlangıcı olarak bazı hikâyelere konu edilmiş, aile birliği önemli bir değer olarak toplumsal yaşamda yer almıştır. Yine aynı çalışmaya göre dürüstlük Dede Korkut’ta da önemli bir yer tutmakta, hikâyelerde adil, sadakatli ve gerçeklerden yana olma büyük önem arz etmektedir. (Deveci vd., 2013: 316-317)

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Millet olma bilinci millî kültür sayesinde kökleşir ve gelişir. Millî kültürün taşınmasında da Dede Korkut Hikâyelerinin önemi büyüktür. Bu araştırmaya dayanarak ortaya konan önerilerin dikkate alınması halinde bilinçli nesiller yetişecek ve yetişen bu nesiller sayesinde geleceğimiz daha aydın olacaktır.

Kaynakça / References

- Aksan, D. (1997). *Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Arı, B. & Karateke, E. (2010). Dede Korkut Hikâyelerinde Kadın ve Çocuk Eğitimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7/14, 275-284.
- Bulut, M. (2013). Türkçe Eğitimi ve Öğretiminde Dil ve Kültür Aktarımı Aracı Olarak Atasözleri ve Deyimlerin Önemi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/13 Güz, 559-575, [Online]: 10 Ekim 2015 tarihinde http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1483191380_34BulutMesut-arm-559-575.pdf adresinden indirilmiştir.
- Demir, N. & Yılmaz, E. (2006). *Türk Dili El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Deveci, H.; Belet, D. & Türe, H. (2013). *Dede Korkut Hikâyelerinde Yer Alan Değerler*. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12/46, 294-321.
- Ekici, M. (1995). *Dede Korkut Hikâyelerinin Tesiri ile Teşekkül Eden Halk Hikâyeleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Ergin, M. (1999). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Ergin, M. (1994). *Dede Korkut Kitabı I Giriş-Metin-Faksimile*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. (2007) *Dedem Korkudun Kitabı-Kitab-ı Dedem Korkut âlâ Lisan-ı Taife-i Oğuzan*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Özbay, M. & Tayşi, E. K. (2011). Dede Korkut Hikâyelerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1/1, 21-31.
- Özcan, H. (2008). Halk Edebiyatı Metinlerinin Çocuk Edebiyatına Kaynak Olması ve Örneklem Olarak Dede Korkut Hikâyeleri. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3/2, 582-603. http://turkishstudies.net/Makaleler/736894098_%C3%B6zcanh%C3%BCseyin.pdf
- Tezcan, S. (2001). *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tören, H. (2006). Prof. Dr. Muharrem Ergin'in Millî Kültür ve Millî Eğitimle İlgili Görüşleri. *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 34.
- Tören, H. (2012). Prof. Dr. Muharrem Ergin'in Millî Kültür ve Millî Eğitim ile İlgili Görüşleri. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 34/34, 205-210. 10 Ekim 2015 tarihinde <http://ist-univ.dergipark.gov.tr/iutded/issue/17034/178432> adresinden indirilmiştir.
- Yalçın, S. K. & Şengül, M. (2004). Dede Korkut Hikâyelerinin Çocuk Eğitimi Açısından Öne Sürdüğü Değerler ve Ortaya Çıkarmak İstedığı Tıp Üzerine Bir Değerlendirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 209-223.

